

Afirmația despre originea moldovenească a lui Berinda (fie în formularea că a fost originar din Moldova, fie că a fost chiar moldovean) se întilnește, ce e drept izolat, și în lucrări ucrainene apărute după 1917. Printre alții o admite, cu rezerve, I. Mahnovet¹. Principalele lucrări de istorie a limbii și lingvisticii ucrainene în care figurează lexiconul lui Berinda nu își pun însă problema originii autorului ei. Atunci cînd cercetătorii își pun totuși această problemă, ei caută mai întotdeauna să găsească argumente pentru a dovedi că a fost ucrainean din Galiția. Teza aceasta, susținută încă în secolul trecut de filologul ucrainean P. Jitețki², e reluată și argumentată mai larg de cercetătorul sovietic A. G. Koliada³.

La această părere se raliază și V. Nimciuc în prefața lexiconului. El arată netemeinicia argumentelor ridicate de B. P. Hasdeu și Gr. Crețu. După părerea sa, numele lui Berinda nu poate fi folosit ca un argument. Numele unui om nu e suficient pentru a dovedi originea sa. În plus, «berindei» e un cuvînt întilnit și în letopisețele slave de răsărit. Iar criptogramele folosite de Berinda ascund nu cuvinte românești specifice, ci cuvinte uzitate și în limbile slave. Criptogramele sînt folosite din considerente de ordin etic.

După părerea lui V. Nimciuc, P. Berinda a fost un ucrainean de prin părțile Galiției. Aceasta se dovedește cu prisosință prin însuși materialul lexical al dicționarului său, din care se citează numeroase exemple de elemente lexicale, frazeologice, fonetice, caracteristice tocmai pentru dialectul ucrainean de Apus. În schimb, deși în Lexicon Berinda aduce exemple din toate limbile cunoscute de el pentru tălmăcirea unor cuvinte slavone, întilnindu-se cuvinte din toate limbile și dialectele slave, și, izolat, chiar cuvinte ungurești și nemțești, în lexicon nu găsim nici măcar un cuvînt romînesc.

O altă problemă interesantă, dezbătută în studiul introductiv, este aceea a izvoarelor lucrării lui Berinda. Unele din aceste izvoare le indică chiar Berinda, fie în postfața lexiconului, fie în trimiterile pe care le face în text. Astfel, el citează *Lexisul* autorului ucrainean Lavrentie Zizanii, tălmăcirile lui Maxim Grecul și ale lexicografului bizantin Manuel Ritorul. El amintește de asemenea că a folosit numeroase glosare și marginalii la cărțile slavone. De altfel, structura lucrării sale e în mare măsură legată de factura acestor note marginale. Cercetările ulterioare au permis unele precizări. Berinda a folosit probabil glosele unuia din primii tipografi bieloruși, Francisc Skorina și glosarele din Novgorod din 1281 și 1431 (probabil prin intermediul altor lucrări).

Pentru partea a doua a lucrării sale, Berinda s-a folosit de o ediție în cinci limbi a Bibliei: *Biblia sacra hebreice, chaldeice, graece et latine*, tipărită la Antwerpen între anii 1569–1573. Această lucrare a consultat-o, cum singur o spune în postfață, în vasta bibliotecă a lui Teodor Balaban, protectorul său. Așa cum remarcă V. Nimciuc, majoritatea tălmăcirilor numelor proprii din lexiconul lui Berinda au fost extrase de autor din volumul VII al acestei lucrări. În sfîrșit, după cum a arătat savantul polon J. Janow, Berinda s-a folosit, după toate probabilitățile, pentru etimologia unor nume proprii, de un onomasticon armean⁴. Astfel, concluzia formulată de V. Nimciuc, după care în lexiconul lui Berinda sînt folosite în mod creator cele mai importante izvoare existente la vremea aceea de lexicografie ucraineană, rusă, bielorusă, bizantină, precum și lucrări occidentale și armenie, se impune chiar din stadiul actual al cercetărilor.

Aceasta este o dovadă în plus atît pentru vasta cultură a lexicografului, cît și pentru valoarea și actualitatea operei sale.

În fine, altă problemă importantă atinsă în studiul introductiv, e aceea a influenței pe care a exercitat-o lucrarea. Această influență este evidentă în lucrarea «*Лексиконъ латинскій с Каленіа словенскій предложоний*» a cunoscutului lexicograf rus din secolul al XVII-lea Epifani Slavinețki, într-un manuscris anonim din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, în lucrarea lui F. Polikarpov *Лексиконъ трехъязычный, сирѣчь Реченій славенскихъ*, (tipărită la Moscova în 1704), în dicționarul slavo-polon, tipărit în 1722 la minăstirea din Supraśl sub titlul *Лексиконъ Сирѣчь словенскихъ славенскій Имѣющъ в себѣ*,

¹ *Українські письменники. Біо-бібліографічний словник. Т. I. Давня література XI—XVIII ст., ст.*, Kiev 1960, pag. 209. Mahnovet se bazează probabil nu pe tezele românești, ci pe versiunea care circula în vechia, știută rusă, susținută pentru prima dată, fără nici o dovadă, de E. Bolhovitinov în dicționarul său bibliografic: *Словарь исторический о бывших в России писателях духовного чина*, Т. II, изд. 2, Petersburg, 1827, pag. 150–151 (indicat de Mahnovet ca sursă pentru biografia lui Berinda).

² În *Очерк литературной истории малорусского наречия в XVIII в.*, Kiev, 1889, pag. 43 (după V. Nimciuc).

³ A. G. Koliada, *Памво Беринда и его «Лексикон славеноросский»* în «Ученые записки Гос. пед. институти им. Т. Г. Шевченко. Филологическая серия», вып. 3, Dușanbe, 1953 (după V. Nimciuc).

⁴ J. Janow, *Leksykografia wschodnio-słowianska do końca XVII w.* Cz. II, r: *Etymologia Maksima Greka, Manuela Retora i innych autorów w słowniku imion P. Berindy z 1627 r.*, în «Sprawozdania z czynności i posiadzeń Polskiej Akademii Umiejętności», Tom LII 1951, Nr. 6 iunie, pag. 466–474.